TORAH OHR • PARSHAS VAYEISHEV • MAAMAR 3

שיר המעלות בשוב כוי היינו כחולמים

Un cantique des montées : Quand [Havaya] ramènera… nous étions comme des rêveurs

◇

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com
LA PARACHA 'HASSIDIQUE
likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeishev/3/

1 שיר המעלות בשוב כו' היינו כחולמים. הנה החלום הוא מחבר שני הפכים בנושא א' ומרכיב שני ענינים הפכיים כאלו היו לאחדים. והיינו מפני כי בשינה נסתלק מוח השכל המבחין ולא נשאר רק כח המדמה.

« Cantique des montées : Quand [Havaya] ramène… », etc., « nous étions comme des rêveurs ». Or, un rêve associe deux opposés au sein d'un même sujet et combine deux éléments contraires comme s'ils ne faisaient qu'un. C'est parce que, durant le sommeil, la faculté intellectuelle qui discerne se retire, et que seule demeure la faculté imaginative.

2 וכח המדמה יכול להרכיב ב' ענינים הפכיים כמו ספינה רצה באויר כו' כמ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] בשמונה פרקים רק שבהקיץ שמתעורר כח השכל הוא השולט על כח המדמה ואינו מניחו להרכיב לפי שרואה בעין שכלו שהם דברים נפרדים ואינן מתאחדים כלל.

Et la faculté imaginative peut combiner deux choses opposées, comme un navire qui file dans les airs, etc., ainsi que Maïmonide l'écrit dans les Eight Chapters. Mais à l'état de veille, lorsque la faculté intellectuelle s'éveille, elle domine la faculté imaginative et ne la laisse pas les combiner [entre elles], car l'œil de son intellect voit que ce sont des choses distinctes, qui ne s'unissent absolument pas.

3 וכך הענין בגלות ניצוץ אלקות בנפש האדם שהוא בבחינת שינה והסתלקות המוחין. יכול הוא להרכיב ב' דברים הפכיים להיות כל היום טרוד במו"מ [במשא ומתן] איש לבצעו מקצהו זה פונה לזיתו כו'.

Ainsi en va-t-il de l'exil de l'étincelle de divinité dans l'âme d'une personne, qui se trouve dans un état de sommeil et de retrait de l'intellect (mo'hin). [Une telle personne] peut associer deux choses opposées : être occupée toute la journée aux affaires, « chacun à son profit, depuis son propre coin », celui-ci se tournant vers son oliveraie, etc.

הגם שבתפלה מעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה כו' לדבקה בו ית' מחמת התבוננותו ביחו"ע [ביחודא עילאה] ויחו"ת [ויחודא תתאה] אעפ"כ [אף על פי כן] אחר התפלה חולפת ועוברת האהבה ואינו שם ללבו

Même si, dans la prière, il éveille l'amour, jusqu'à ce que [l'âme] aspire à se dépouiller de ses vêtements, etc., afin de s'attacher à Lui, béni soit-Il, en raison de sa contemplation de l'unité supérieure (yi'houda ila'a) et de l'unité inférieure (yi'houda tata'a), néanmoins, après la prière, l'amour passe et s'en va, et il ne se rend pas compte

כי הוא הפוך ההתבוננות שבתפלה ומדמה בלב להרכיב ולחבר שני עניינים הפכיים יחד כאלו היה לאחדים ובאמת הם נפרדים ורחוקים זמ"ז [זה מזה]. כי הגם דכתיב בתורה שש שנים תזרע שדך.

que cela est le contraire de la contemplation dans la prière ; et il s'imagine, dans son cœur, pouvoir combiner et réunir deux choses opposées comme si elles ne faisaient qu'une, alors qu'en vérité elles sont séparées et éloignées l'une de l'autre. Car, bien qu'il soit écrit dans la Torah : « Pendant six ans, tu ensemenceras ton champ »,

4 וכן בק"ש [בקריאת שמע] ולעבדו בכל לבבכם כו' ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך כו'.

et de même dans le Chema : « et de Le servir de tout votre cœur », etc., « Je donnerai la pluie de votre terre », etc., « et vous recueillerez votre grain », etc.

הנה הכל הוא ע"ד עבודה כידוע שבכל ענייני עוה"ז יש בהם ענין עבודת ה' שש שנים תזרע כו' ובשנה השביעית כו'.

Tout cela relève du service, comme on le sait : dans toutes les affaires de ce monde, il y a [un élément] du service de D.ieu : « Pendant six ans, tu sèmeras », etc., « et la septième année », etc.

5 והוא ענין הבירורים שבבחי' שש שנים. וההעלאה שבבחי' השנה השביעית כמ"ש במ"א. ואחר כוונת הלב הן הן הדברים

C'est là le sujet des beirourim (le tri des étincelles saintes) du niveau des six années, et de l'élévation du niveau de la septième année, comme cela est expliqué ailleurs. Et ces choses mêmes dépendent de l'intention du cœur.

אבל לב ההמון הנוטים אחר בצעם להטריף לחם חוקם כפשוטו לבבם לא כן ידמה

Mais le cœur de la multitude, qui se tourne vers son profit pour gagner son pain quotidien au sens littéral, « ne le conçoit pas ainsi ».

ולבם לא נכון ע"פ הכוונה הראויה רק כל ישעם וכל חפצם למלאות די מחסורם אשר יחסר להם בצרכי גופם ועושים מצרכי הגוף עיקר

Leur cœur n'est pas fixé sur l'intention qui convient ; au contraire, tout leur salut et tout leur désir tendent à pourvoir à leurs besoins, à tout ce qui leur manque pour les besoins de leur corps, et ils font des besoins du corps l'essentiel.

וזהו ממש הפוך ההתעוררות שבתפלה להיות נקבע בלבו האהבה להי' לבדה בלי תערובת זר ח"ו [חס ושלום] כוי':

C'est là précisément le contraire de l'éveil suscité par la prière : que l'amour de D.ieu seul soit ancré dans son cœur, sans aucun mélange étranger, à D.ieu ne plaise, etc.

6 והנה גם אחרי הדברים והאמת האלה לא יפול לב האדם עליו לומר כי ההתעוררות שבתפלה והתבוננותו הן דמיונות שוא שהרי הוא כמו החלום שהוא כח המדמה שמחבר ב' הפכים.

Or, même après ces paroles et cette vérité, que le cœur de l'homme ne défaille pas, [au point de] penser que l'éveil dans la prière et sa contemplation ne sont que de vaines imaginations, puisque cela ressemble au rêve, qui est la faculté imaginative joignant deux contraires.

כי הנה מאחר שרואה בנפשו אחר התפלה שחולפת ועוברת האהבה להי' ומתהפך לאהוב את גופו דוקא הרי מובן שגם בתפלה לא ביטל אהבת גופו מכל וכל

En effet, puisqu'il constate en lui-même qu'après la prière l'amour de D.ieu s'évanouit et disparaît, et qu'il se remet à aimer précisément son propre corps, il apparaît que, même pendant la prière, il n'avait pas entièrement annulé l'amour qu'il portait à son corps (bitoul).

וההתעוררות שבתפלה את האהבה להי' לבדה אינה אמיתית רק כדמיון החלום שמחבר ב' הפכים ודומה לו שאוהב את ה' ואעפ"כ [ואף על פי כן] אוהב את גופו

Ainsi, l'éveil, pendant la prière, de l'amour pour D.ieu seul ne serait pas authentique, mais seulement semblable à l'image d'un rêve, qui joint deux contraires : il lui semble qu'il aime D.ieu et, néanmoins, il aime son corps,

הגם כי לא צדקו יחדו לפי שזה נלקח מכח המדמה אשר יכול לדמות דמיונות שוא. אך באמת הנה בחי' חלום זה שרשו למעלה ויסודתו בהררי קדש עליון.

bien que ces deux choses ne puissent être justes ensemble, puisque cela provient de la faculté imaginative, qui peut former de vaines imaginations. Mais, en vérité, ce niveau du rêve a sa racine en haut, et « son fondement est dans les montagnes de la sainteté suprême ».

7 ויובן בהקדים מ"ש ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו א'. ופריך בגמ' [בגמרא] אטו האידנא לאו שמו א' הוא. ומשני לא כשאני נכתב אני נקרא כו'.

Cela se comprendra en introduisant d'abord ce qui est écrit : « En ce jour, le Nom Havaya sera un, et Son Nom, un. » La Guemara demande : Son Nom n'est-il pas un dès à présent ? Elle répond : « Je ne suis pas lu comme Je suis écrit », etc.

והענין כי שמו הוא בבחי' גלות ולכן אינו נק' כמו שנכתב רק בלבוש ונרתק כו'.

L'explication est que Son Nom se trouve en état d'exil ; c'est pourquoi il n'est pas lu comme il est écrit, mais seulement dans un vêtement et un fourreau, etc.

8 והנה בגלות הוא בבחי' שינה והסתלקות המוחין תלת כלילן כו' ואז נשמתו מושכת לו חיים מלמעלה כו'

Or, en exil, il se trouve dans un état de sommeil et de retrait de l'intellect (mo'hin), « trois inclus [dans trois] », etc. ; alors son âme lui attire la vie d'en haut, etc.

ושם הוא בבחי' עגולים שאין בהם בחי' מעלה ומטה רק הכל בהשוואה אחת ובהתכללות והתאחדות כל הענינים בלי שום פירוד והתחלקות כנודע מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] אלו ואלו דא"ח [דברי אלקים חיים].

Et là, il se trouve au niveau des cercles (iggoulim), où il n'y a pas de niveaux supérieur et inférieur ; tout est plutôt sur un même pied d'égalité, avec l'inclusion et l'unification de toutes les choses, sans aucune séparation ni division, comme on le sait d'après la parole de nos Sages, de mémoire bénie : « Celles-ci et celles-là sont les paroles du D.ieu vivant. »

רק כשנמשך דרך קוים אזי יש התחלקות קו ימין חסד כו' משא"כ בבחי' עגולים אין שם התחלקות כלל ושם כל הדברים המתפרדים למטה מחוברים וכלולים יחד ולא נראה שום פירוד והתחלקות ביניהם:

Ce n'est que lorsqu'elle est attirée vers le bas selon des lignes qu'il y a division : la ligne de droite, 'Hessed (bonté), etc. Il n'en est pas ainsi au niveau des cercles : il n'y a là aucune division, et toutes les choses séparées en bas y sont réunies et incluses ensemble ; aucune séparation ni division n'apparaît entre elles.

9 אך להיות בחי' זו בגילוי למטה אינה כ"א ע"י בחי' שינה והסתלקות המוחין בגלות וע"ז נאמר אלביש שמים קדרות. שמים הם בחי' עגולים הם מלובשים בבחי' קדרות וחשך.

Ce niveau ne peut toutefois se révéler ici-bas que par l'état de sommeil et le retrait de l'intellect (mo'hin) en exil. C'est à ce propos qu'il est dit : « Je revêts les cieux de noirceur. » Les « cieux » sont le niveau des cercles ; ils sont revêtus de noirceur et de ténèbres,

שהוא העלם והסתר שאז מאיר ומתנוצץ מלמעלה מעולם העליון שהוא בבחי' עגולים בבחי' חלום שהוא כח המדמה לחבר שני הפכים בנושא אחד כאלו הם אחדים ממש לפי שבאמת בשרשם בעולם העליון הם מחוברים ומיוחדים

ce qui est dissimulation et occultation ; car c'est alors que brille et scintille d'en haut, depuis le monde supérieur, qui relève du niveau des cercles, [dans] le niveau du rêve, lequel est la faculté imaginative capable de réunir deux opposés en un seul sujet, comme s'ils étaient véritablement un, car, en vérité, à leur racine dans le monde supérieur, ils sont réunis et unis,

כי שם הוא בבחי' עגולים כנ"ל רק למטה בהתחלקות הקוין ע"פ חכמה ודעת להיות קו זה כך וזה כך אזי נראה ונגלה ההפוך. שזה ההפוך מזה ואזי הם נפרדים ורחוקים זה מזה.

car là, ils relèvent du niveau des cercles, comme il a été dit plus haut. Ce n'est qu'ici-bas, dans la division des lignes selon la 'Hokhma (sagesse) et le Daat (connaissance), de sorte que telle ligne est ainsi et telle autre ligne ainsi, que l'opposition apparaît et se révèle : ceci est l'opposé de cela ; ils sont alors séparés et éloignés l'un de l'autre.

10 ולכן א"א להיות גילוי בחי' ההתכללות בבחי' גילוי החכמה שהיא ראשית התחלקות הקוין אלא בבחי' שינה והסתלקות המוחין בגלות

Le niveau de l'inclusion ne peut donc se révéler dans la révélation de 'Hokhma (sagesse), qui est le début de la division en lignes, mais seulement dans l'état de sommeil et de retrait de l'intellect en exil ;

אזי מתנוצץ ומאיר האור העליון והוא מסתתר ומתעלם בבחי' קדרות וחשך דהיינו בבחי' התלבשות ההעלם כו' ולא בבחי' גילוי כי הגילוי הוא בבחי' חכמה ודעת שהוא ע"פ קוין:

alors la lumière supérieure étincelle et rayonne, mais elle est cachée et occultée dans l'aspect de l'obscurité et des ténèbres, c'est-à-dire dans le revêtement par la dissimulation, etc., et non sous forme de révélation, car la révélation relève de 'Hokhma et de Daat (connaissance), selon un déploiement en lignes.

11 ולע"ל [ולעתיד לבוא] כתיב ולא יכנף עוד מוריך. בכנף ולבוש כו' ולכן ביום ההוא יהיה שמו א' שלא יהא מלובש ומכוסה בנרתק

Et, au sujet du Temps à venir, il est écrit : « Votre Maître ne sera plus caché » (yikanef [être caché]), [caché] par une aile (kanaf [aile]) et un vêtement, etc. C'est pourquoi « en ce jour, Son Nom sera Un » : il ne sera plus revêtu ni enveloppé dans un fourreau,

ויהיה נקרא כמו שנכתב כו'. כי עין בעין יראו כו'. ואזי נאמר בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים.

et il sera lu comme il est écrit, etc. Car « ils verront œil à œil », etc. Alors il sera dit : « Quand Havaya ramènera les captifs de Sion, nous étions comme des rêveurs. »

פי' שיתגלה מדרגה ובחי' זו של החלום עד אשר כולם יכירו וידעו וישיגו החיות הנמשך להם בזמן הגלות שהוא מבחי' החלום.

Cela signifie que ce degré et cet aspect du rêve seront révélés, jusqu'à ce que tous reconnaissent, sachent et saisissent la force vitale qui leur est attirée au temps de l'exil, et qui relève du niveau du rêve.

12 ולכן יאמרו היינו כחולמים. ובזה יובן מעלת ומדרגת יעקב ויוסף ע"י החלומות. ויש בחי' שיוסף הוא יותר במעלה ממדרגת משרע"ה [משה רבינו עליו השלום]. ונדב ואביהוא היו נ"ר [נפש רוח] של יוסף.

C'est pourquoi ils diront : « Nous étions comme des rêveurs. » Cela permet de comprendre la grandeur et le rang de Yaakov et de Yosef à travers les rêves. Il est un aspect où Yosef est supérieur en rang à Moshe, notre maître, que la paix soit sur lui. Nadav et Avihu étaient la néfech [âme] et la roua'h [esprit] de Yosef.

ואנחנו טמאים לנפש אדם זה אביהוא. אבל נדב היה מבחי' רוח ולא היו צריכים הזאה בשבילו כלל. ועליו נאמר ורוח נדיבה תסמכני. וז"ש [וזהו שכתוב] נוהג כצאן יוסף.

« Nous sommes impurs à cause de la néfech [niveau de l'âme] d'un homme » : il s'agit d'Avihu. Mais Nadav relevait du niveau de la roua'h, et il n'était nullement nécessaire de faire une aspersion à cause de lui. C'est de lui qu'il est dit : « Et qu'un esprit généreux (nediva) me soutienne. » Et c'est ce qui est dit : « Celui qui conduit Yosef comme un troupeau. »

כי בזמן הגלות הנהגת ישראל הוא בבחי' יוסף שהוא מבחי' חלום מעולם העגולים כו'. ולכן נק' בן פור"ת אותיות פות"ר ותופ"ר שמחבר כו'. ולכן היה פותר חלומות:

Car, au temps de l'exil, le peuple juif est dirigé selon le niveau de Yosef, qui relève du niveau du rêve, issu du monde des cercles, etc. C'est pourquoi il est appelé ben poras : les lettres de ce nom forment aussi poser [celui qui interprète] et tofer [celui qui coud], qui unit, etc. C'est pourquoi il interprétait les rêves.

LikuteiTorah.com
LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY-NC 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Synagogues, écoles et projets à but non lucratif peuvent la copier, l'imprimer et la partager librement, et demander des dons pour couvrir les frais d'impression ; elle ne peut jamais être vendue. Citez Kehot Publication Society et likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeishev/3/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak